

Att bara återvinna räcker inte för att stoppa plast från att hamna i naturen

Bali, Indonesien

När återvunnen plast har ett värde på marknaden kan insamling och återvinning utgöra en viktig inkomstkälla för fattiga människor. För att förhindra att plast hamnar i naturen behövs dock större incitament att ta hand om alla typer av plast – inte bara de som är återvinningsbara.

Plast i naturen är aldrig en bra idé och på öar som Bali är risken dessutom stor att plasticskräpet hamnar i havet. Där kan det förväxlas med föda och orsaka kvävning och andra tragiska missöden för fiskar, djur och fåglar. Man brukar säga att motsvarande ett helt lastbilsflak med plast dumpas i världshaven varje minut. Det är naturligtvis ohållbart. Ett sätt att tilldela plasten ett värde är att se det som en resurs istället för ett avfall och återföra plasten till industrin genom återvinning. Den här lösningen brukar förknippas med den så kallade cirkulära ekonomin, som är en vision över hur man kan hushålla med materialresurser på ett mer hållbart sätt i samhället. Man föreställer sig då att material ska cirkulera i slutna flöden som inte ger upphov till något avfall. Om plasten är återvinningsbar och har ett ekonomiskt värde kan den också bidra till en inkomst för fattiga människor.

Som en del av den här studien plockades över 6 000 plastbitar upp från miljön på Bali. Den vanligaste typen av plast som hittades där var tunna, mjuka plastförpackningar som dessvärre inte är återvinningsbara. Genom intervjuer med återvinningsorganisationen The Plastic Bank, som köper och säljer plast, framkom det att återvinningsindustrin inte tar emot de tunna, mjuka plastförpackningarna eftersom de har låg kvalitet och är svåra att rengöra. Då det i slutändan är marknaden som bestämmer vad som är lönsamt att återvinna har det visat sig vara svårt att öka inkomsterna för de som arbetar med avfall och samtidigt stoppa nedskräpningen enbart genom att förlita sig på återvinning.

Idén om cirkulär ekonomi får ibland kritik för att ha en så stark tilltro till just återvinning. Kritiken skulle kunna överbryggas med hjälp av det mer radikala begreppet nerväxt (eng. degrowth), som lyfter in ännu fler ekologiska och sociala värden i diskussionen om hållbarhet.

Återvinningsorganisationen The Plastic Bank skulle till exempel kunna bidra till en önskvärd, positiv nerväxt genom att bli ännu mer lokalt rotad på Bali, avstå från sponsring från vissa internationella storföretag, och stärka sina medlemmars inflytande över sina egna liv genom demokrati och jämlikhet - med andra ord hållbarhet bortom vinstmaximering och tillväxt. Den här studien ansluter sig till den forskning som visar på användbara likheter mellan cirkulär ekonomi och nerväxt. De två koncepten kan komplettera och stärka varandra på väg mot en hållbarare värld.